

VIATA ȘTIINȚIFICĂ

SIMPOZIONUL NAȚIONAL *CONSTANTIN NOICA* EDIȚIA A III-A

„*PAGINI DESPRE SUFLETUL ROMÂNESC*”

(Iași, 5-6 mai 2011)

VICTOR EMANUEL GICA

Centenarul nașterii lui Constantin Noica, aniversat în anul 2009, pe lângă ocazia de a sărbători o personalitate de prim rang a culturii române (atât în sensul forței creatoare, cât și ca dimensiune morală), a constituit prilejul unor evaluări ale rolului pe care opera filosofică noiciană îl joacă în curentul de idei filosofice contemporane din țara noastră. Numele lui Noica este deja, pentru conștiința publicului cultivat – dar fără specializare filosofică – de la noi, numele filosofului român însuși; în ce măsură această opțiune nu exprimă doar o părere, ci o realitate, nu se poate totuși decide de către public, fie el și cultivat, ci de către specialiști. O mare operă filosofică, așa cum este cea lăsată de Noica, își dezvăluie universul de semnificații în veacuri; însă fiecare epocă are datoria – după puterile și interesele sale – de a da seama despre ce și cât a înțeles din ea. Manifestările științifice, volumele publicate cu ocazia Centenarului Constantin Noica (între care se cuvine menționat volumul al cincilea al seriei *Studii de istorie a filosofiei românești*, apărut chiar în 2009 la Editura Academiei Române) au dat o imagine destul de precisă asupra modului în care gândirea filosofului ne influențează. Simpozionul Național *Constantin Noica*, organizat la inițiativa dlui acad. Alexandru Surdu, a avut prima sa ediție în anul aniversării filosofului, în data de 16 octombrie, la Brașov; evenimentul și-a propus să actualizeze, an de an, imaginea asupra cercetărilor cu privire la temele filosofiei noiciene.

Drept urmare, în 2010, manifestarea științifică a avut loc la Arad, concentrându-se asupra celei dintâi cărți publicate de Noica, *Mathesis sau bucuriile simple*. Au participat cu comunicări, la cea de-a doua ediție a Simpozionului Național *Constantin Noica*, membri ai Academiei Române, cercetători de la Institutul de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru”, profesori de la Universitatea de Vest din Timișoara și de la Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad,

Cercetări filosofico-psihologice, anul III, nr. 1, p. 175-178, București, 2011

sala în care s-au desfășurat lucrările, pusă la dispoziție cu generozitate de Consiliul Județean Arad, găzduind și un numeros public. Comunicările susținute au fost apoi adunate în volum și publicate (*Studii de istorie a filosofiei românești*, vol. VII, Supliment).

Anul acesta, după Brașov și Arad, Simpozionul Național *Constantin Noica* a avut loc la Iași. Ce-a de-a treia ediție a stat sub semnul cărții publicate de Noica în anul 1944, *Pagini despre sufletul românesc*. În zilele de 5 și 6 mai 2010, Aula Magna a Universității „Petre Andrei” din Iași a fost locul de desfășurare a lucrărilor Simpozionului. Foarte diverse din unghiul abordării și din cel al temelor alese, documentate, comunicările susținute în cele două zile au prilejuit numeroase discuții între participanți, rememorări, sugestii pentru continuarea investigațiilor, într-o atmosferă de interes pentru filosofia lui Noica.

După deschiderea lucrărilor Simpozionului, în dimineața zilei de 5 mai (au luat cuvântul, în deschidere, rectorul Universității „Petre Andrei”, prof. univ. dr. Doru Tompea, directorul Institutului de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru”, acad. Alexandru Surdu, prof. univ. dr. Teodor Dima, membru corespondent al Academiei Române) au prezentat comunicări, în prima parte a zilei: acad. Alexandru Surdu – Institutul de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru”, București (*A sufletului românesc cinstire*), prof. univ. dr. Doru Tompea – Universitatea „Petre Andrei”, Iași (*De la lumea lucrurilor la ființa istorică*), prof. univ. dr. Mihail Baciuc – Universitatea „Petre Andrei”, Iași (*Cercul lui Noica*), prof. univ. dr. Ștefan Afloroaei – Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași (*Ethos-ul neutralității și viața în comunitate*), prof. univ. dr. Gheorghiu Geană – Universitatea din București (*Chestionar paremiologic. Un instrument de investigație a filosofiei freiatice*), prof. dr. Ion Filipciuc (*Bizonii din grota celestă de la Păltiniș*).

După pauza de masă lucrările au continuat. Conf. univ. dr. George Ceaușu (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași) a prezentat comunicarea *Război cu Hermes nu se face: două logici doar aparent antagonice* iar conf. univ. dr. Anișoara Sandovici (Universitatea „Petre Andrei”, Iași) a susținut comunicarea *În deschisul simplității umane*. În continuare, dr. April Geo Săvulescu a evocat *Tema Scolii de înțelepciune la Constantin Noica*.

A urmat o serie de comunicări susținute de cercetători de la Institutul de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru”: CS III dr. Mona Mamulea, *„Dar nu-i stol de rândunele, / Ci sunt dragostele mele. Despre „persona” lumii românești, în marginea unui procedeu retoric*”; CS III dr. Claudiu Baciuc, *Fenomenologia dorului la Constantin Noica*; CS III dr. Dragoș Popescu, *Noica și Vulcănescu despre eternitate, istorie și viitorul civilizației românești*; CS III dr. Marius Dobre, *Eternul țăran român la judecata lui Noica și Cioran*; CS III dr. Ștefan-Dominic Georgescu, *27 trepte ale realului – un sistem integral al categoriilor*; CS III Victor Emanuel Gica, *Treptele dezvoltării filosofiei românești în viziunea lui Constantin Noica*.

Prima zi a Simpozionului s-a încheiat cu comunicările susținute de: prof. univ. dr. C. M. Ionescu (Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, București), „*Fausticul*” – între Nae Ionescu și Constantin Noica; dr. Mircea Dobre (Editura Academiei Române), *Despre etnic la C. Rădulescu-Motru și Constantin Noica*; drd. Doina Rizea, *România în eternitate și graiurile românității prin comunicare culturală și istorică*; Prof. univ. dr. Mircea Lăzărescu (Universitatea de Vest din Timișoara), *Ontologia lui Noica, între paradigma unului multiplu și cea a devenirii*.

Pe 6 mai, în ziua a doua a Simpozionului, cea dintâi comunicare susținută a aparținut prof. univ. dr. Teodor Dima (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași): *Ce „rost” mai au principiile logicii?* Apoi, prof. univ. dr. Nicolae Bobică (Universitatea „Petre Andrei”, Iași) a vorbit despre *Coordonate hegeliene ale ontologiei lui Constantin Noica*. În continuare, prof. univ. dr. Nicolae Georgescu (Universitatea „Spiru Haret”, București) a prezentat comunicarea cu titlul *De ce a devenit Lefter Popescu lefter? Cu o aplicație noiciană*.

Tot în cursul dimineții și-au susținut comunicările: prof. univ. dr. Ioan Biriș – Universitatea de Vest, Timișoara (*De la individualitatea culturală la metodologia identității*), prof. univ. dr. Teodor Vidam – Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca (*Limbașul filosofic noician*), prof. univ. dr. Florea Lucaci – Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad (*Sufletul românesc, o problemă deschisă a identității*).

După o scurtă pauză de cafea s-au putut audia încă patru comunicări: prof. univ. dr. Ștefan Munteanu (Universitatea „George Bacovia”, Bacău), *Constantin Noica despre filosofia lui Mihai Eminescu*; prof. univ. dr. Petru Dunca (Universitatea de Nord din Baia Mare), *Constantin Noica despre paradigma eminesciană*; prof. univ. dr. Mihai D. Vasile (Universitatea din Pitești), *Universalul sufletului românesc la Constantin Noica*; conf. univ. dr. G. G. Costandache (Universitatea Politehnică din București), *Tensiunea suflet-spirit și educația la Noica*.

În ultima parte a zilei a doua a Simpozionului a putut fi audiată o serie de unsprezece comunicări: lect. univ. dr. Alexandru Tofan (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași), *Noica și problema interpretării*; CS III, dr. Mihai Popa (Institutul de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru”), *Constantin Noica despre arta românească*; CS III dr. Titus Lates (Institutul de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru”), *Radiografia artei simbolizării în „Scrisori despre logica lui Hermes”*; dr. Marian Nencescu, *De la înțelepciune la gândirea gramaticalizată. Note despre „Cum gândește poporul român”, în interpretarea lui C. Noica*; drd. Livia Baci (Universitatea „Petre Andrei”, Iași), *Constantin Noica, un hermeneut care a studiat profunzimea limbii române*; dr. Valică Mihuleac (Biblioteca Filialei Iași a Academiei Române), *Elemente de gândire antinomică în filosofia lui Constantin Noica*; CS III dr. Mihail Ungheanu (Centrul European de Studii în Probleme Etnice al Academiei Române), *Fundamentul teologic al problemei formelor fără fond*; ACS drd. Șerban Nicolau (Institutul de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru”), *Constantin*

Noica despre nașterea logicii; CS asociat drd. Cezar Roșu (Institutul de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru”), *Câmpul logic și teoria mulțimilor secunde*; CS drd. Ovidiu G. Grama (Institutul de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru”), *Despre logică și națiune*; Prof. univ. dr. Viorel Cernica (Universitatea din București), *Europenitatea culturii românești: Noica și Cioran*; Conf. univ. dr. Marin Diaconu (Universitatea Politehnică din București), *Colaborarea lui Noica la „Revista de Referate și Recenzii”*.

Un volum aflat curs de apariție va face accesibile publicului rezultatele celei de-a treia ediții a Simpozionului Național *Constantin Noica* de la Iași. Ceea ce nu poate cuprinde între paginile sale, intervențiile și discuțiile care au avut loc în decursul lucrărilor, nu a fost cătuși de puțin mai lipsit de interes. Ceea ce naște speranța unor ediții viitoare la fel de reușite.